

SIEDEM GŁOSÓW ZE ŚWIATA

czyli o kulturze w kryzysie

Kryzys związany z epidemią koronawirusa zaskoczył nas w samym środku pracy. Zamknięcie granic, odwołanie lotów i pociągów, chaos informacyjny i niejasność sytuacji zamroziły wiele długo i szczegółowo planowanych działań międzynarodowych. Po krótkim szoku postanowiliśmy zapytać partnerów zagranicznych Strefy Kultury Wrocław o ich położenie, o to jak działają oraz jak widzą przyszłość.

SEVEN VOICES FROM THE WORLD

or about culture in crisis

The crisis caused by the coronavirus epidemic caught us by surprise while we were right in the middle of our preparations. Closed borders, cancelled flights and trains, misinformation and unclear predictions forced us to suspend many meticulously planned international events. After the initial shock, we decided to reach out to the foreign partners of Culture Zone Wrocław, asking them about their current situation, operations, and plans going forward.

13

Zebrały / Collected by:
Paulina Brelińska, Paulina Maloy,
Katarzyna Zielińska

Shuji Kogi

Sekretarz Generalny **EU-Japan Fest Japan Committee**, organizacji ściśle współpracującej z Europejskimi Stolicami Kultury. Od lat jest partnerem Strefy Kultury Wrocław przy współorganizacji m.in. rezydencji artystycznych.

Secretary General of the **EU-Japan Fest Japan Committee**, organisation which has a close relationship with European Capitals of Culture. For many years now it's been a partner of Culture Zone Wrocław for example the artist-in-residence initiatives.

Pandemia koronawirusa na świecie uświadomiła wszystkim – nawet tym, którzy zaprzeczali globalizacji – że żyjemy w globalnej wiosce, z globalną gospodarką i kulturą. Goethe już ponad 200 lat temu mówił, że *nie ma patriotycznej kultury ani patriotycznej nauki. Obie należą do świata i są spuścizną naszej przeszłości*. Dzięki współczesnej inspiracji stają się przyszłością, z czym w pełni się zgadzam. Zagrożenie dotyczy całej ludzkości, dlatego tak ważna jest teraz współpraca całego świata i wychodzenie ponad granice czy międzynarodowe konflikty. Ważne jest także społeczne morale – efekty działalności artystycznej w tej trudnej sytuacji z pewnością dotrą do ludzkich serc i dodadzą im odwagi.

W nadchodzącym czasie będziemy obserwować wzrost znaczenia totalitarnego, silnie nacjonalistycznego państwa. Aby ograniczyć transmisję koronawirusa, konieczne będzie monitorowanie i regulowanie wszystkich zachowań obywatelskich za pomocą silnej władzy. Kiedy wszystko jest kontrolowane, musimy bronić i pamiętać o demokracji, wolności słowa, praworządności i przestrzegania praw człowieka.

Nie mam też wątpliwości, że jeszcze większy wpływ na globalne społeczeństwo będą miały teraz digitalizacja i sztuczna inteligencja, jednak rozwój technologiczny nie może zapominać o godności i wartości człowieka. Chciałbym, aby demokracja pokonała nacjonalizm oraz totalitaryzm oparty na IT.

The coronavirus pandemic has made everyone – even those opposing globalisation – realise, that we live in a global village, where cultures and economies are intertwined. More than 200 years ago Goethe said that *There is no such thing as patriotic art or patriotic science. Like all good things, both belong to the whole world, becoming the legacy of our past. Inspired by the present, they are our future*. I agree with that concept wholeheartedly. Coronavirus is a threat to the entire human race. That is why we need the whole world to work together, despite the differences, and borders, that separate us. The morale of the people is also very important. Artistic expression is a fine way to reach people's hearts and bolster their courage.

We will see the rise of totalitarian, strongly nationalistic forms of government. To limit the transmission of coronavirus, it will be necessary to monitor and manage civil population by powerful government authorities. With everything being regulated, we must remember, what democracy, freedom of speech, rule of law and human rights stand for, and defend those ideas.

It's also clear, that digitalisation and artificial intelligence technologies will have an even greater impact on societies around the world. However, in the pursuit of technological progress, we must never forget human dignity and the value of a person. I do want democracy to win against IT-based totalitarianism and nationalism.

Ana Čižauskienė

kierowniczka programowa i koordynatorka projektów międzynarodowych w biurze **Europejskiej Stolicy Kultury Kowno 2022**. W 2020 roku zorganizowano pierwsze interdyscyplinarne warsztaty, podczas których artyści i twórcy z Wrocławia i Kowna pracowali nad pomysłami realizacji artystycznych, zainspirowanymi m.in. historią tego litewskiego miasta i dziedzictwem polsko-litewskim.

Head of International Relations and Programming of the **Kaunas 2022 European Capital of Culture** bureau. In 2020 both institutions offered joint workshops for artists and creators from Wrocław and Kaunas worked on the art projects inspired for example by the history of Kaunas and the Polish-Lithuanian heritage.

Nieco generalizując, w trudnych czasach kultura i sztuka zyskują na znaczeniu. Odwoływanie wydarzeń nie oznacza, że sektor ten przestanie istnieć. Kultura jest teraz niezbędna, aby ludzie mogli przejść przez czas epidemii spokojnie, zachować poczucie wspólnoty i optymizmu. Cały sektor kultury dostosowuje się do nowej rzeczywistości, mimo to musi jednocześnie radzić sobie z konsekwencjami gospodarczymi. Niezależnie od tego, czy jest to sektor prywatny, czy publiczny, wsparcie rządu jest oczywiście konieczne, aby utrzymać nie tylko kulturę przy życiu, ale istotne jest także nasze indywidualne wsparcie dla organizacji. Ministerstwo Kultury i Rada Kultury na Litwie wprowadziły specjalne środki i programy wsparcia finansowego dla artystów i organizacji kulturalnych ponoszących straty ekonomiczne. Jednak na poziomie samorządów podejmowane są całkowicie odwrotne działania, które już wpłynęły na setki pracowników sektora kultury w Kownie i wywołały bardzo krytyczne reakcje.

Nasza przyszłość zależy teraz od tego, jak długo będzie trwać obecna sytuacja, która z jednej strony nas spowalnia, a z drugiej – przypomina o pięknie w postaci małych i prostych rzeczy. Przynajmniej przez jakiś czas będziemy koncentrować się na życiu rodzinnym i domowym, nauce bycia ze sobą, spędzaniu więcej czasu razem, eksplorowaniu lokalnego otoczenia, robieniu rzeczy własnoręcznie. W ujęciu bardziej globalnym moim zdaniem zwiększy się dystans społeczny, ale jednocześnie czeka nas wzmocnienie poczucia wspólnoty.

Twórzmy i szukajmy nowych możliwości: świat (zwłaszcza teraz) potrzebuje dobrych pomysłów. To one pomogą nam przetrwać!

Generally speaking, in times of struggle art and culture become more important. Cancelled events do not mean, that the whole industry ceases to exist. Culture is necessary, so that the people can find peace despite the epidemic, and to maintain their sense of community and optimism. The cultural sector as a whole is adapting to our new circumstances, while at the same time struggling with the impact on economy. It doesn't matter, if we're talking about private or public sector – government's support is obviously necessary to keep culture alive. Our individual contributions are also very important. Ministry of Culture and the Lithuanian Council for Culture have introduced special means and programmes that help provide financial support for artists and culture organisations that are in dire economic situation. However completely opposite actions are taken by local governments negatively impacting hundreds of people working in culture sector in Kaunas, resulting in severe criticism.

Our future now depends on how long the current situation – which on one hand is difficult for us, but on the other hand shows us the beauty of simple things – will last. At least for the time being we will be focused on our homes, our families, learning to live with one another, spending time together, exploring our surroundings, doing things by ourselves. In a more global perspective the social distancing will increase, but at the same time the sense of community will be strengthened.

We must create and pursue new opportunities: the world (especially now) needs good ideas. That's what will help us survive.

Świeże spojrzenie artystów na przeszłość, teraźniejszość i przyszłość zawsze było dla nich zarówno przywilejem, jak i ciężarem. Powinniśmy ich uważniej słuchać i wspierać – kultura przetrwała nawet najtrudniejsze kryzysy w historii. Nie wiemy kiedy i czy niebezpieczeństwo zniknie, w każdym razie instytucje będą musiały się przystosować do nowej rzeczywistości.

Nie znamy szczegółowych wskaźników na poziomie kraju lub miasta, jednak pierwsze oznaki rządowego wsparcia sektora kultury nie są obiecujące. Zawieszono jest współfinansowanie wszystkich projektów wydawniczych i filmowych, aby zaradzić szokowi gospodarczemu. Jest to dość ironiczne, biorąc pod uwagę fakt, że wiele osób podczas kwarantanny czyta książki lub ogląda filmy. Ponadto około 50% samozatrudnionych freelancerów nie będzie kwalifikowało się do świadczeń na podstawie nowego prawa interwencyjnego.

Chcielibyśmy, aby po zakończeniu pandemii ludzie nie bali się spotykać ze sobą. Wówczas z pewnością docenimy wydarzenia na żywo; ograniczone możliwości podróży sprawią, że instytucje skupią się na rodzimych artystach. Jednocześnie z bólem zastanawiamy się, jak wiele kulturalnych ofiar pozostawi pandemia: mamy tu na myśli przede wszystkim organizacje działające non-profit. Mamy jednak nadzieję, że nie wpłynęło to na niezdrową konkurencję pomiędzy ilością inicjatyw komercyjnych w porównaniu do tych bezpłatnych.

Jedno jest pewne: dobrze finansowana publiczna opieka zdrowotna będzie i powinna pozostać podstawą każdego rozwiniętego kraju; to samo powinno wydarzyć się w kontekście kultury. W końcu najważniejszą oznaką cywilizacji jest sztuka i medycyna. Kiedy podczas II wojny światowej poproszono Winstona Churchilla o ograniczenie środków na kulturę, zadał on jedno podstawowe pytanie: *a więc o co będziemy walczyć?*

Uważnie śledzimy zmiany dotyczące rozprzestrzeniania się COVID-19 w innych krajach, które wyprzedzają Słownię na krzywej rozwoju pandemii. Na tej podstawie snujemy alternatywne plany kontynuowania projektów i regularnego programu, z przyszłymi terminami i z nieznanymi ograniczeniami. Podobnie jak w przypadku samego wirusa, istnieje zbyt wiele czynników zewnętrznych, aby prognozować przyszłość – przygotowujemy się jednak na najlepsze scenariusze.

Providing fresh artistic perspective on the past, present, and future, is both their privilege and their burden. We should listen to their opinions and support their work. Culture is what has survived the most difficult times in mankind's history. We don't know when and if this threat is eradicated. In the meantime however the institutions will have to adapt to our current situation.

We do not know the specifics at the country or city level. However it seems that government support for the culture sector looks less than promising. Co-financing of publishing and film-making projects has been suspended in order to the stem economic bleeding. It's ironic, since so many people read books and watch movies during quarantine. Also over 50% of self-employed freelancers will not be eligible for benefits based on the new emergency legislation measures.

We're hoping, that once the pandemic ends, people won't be afraid to meet together. Then they will surely appreciate the importance of live events. Because travelling is now limited, institutions will focus on supporting their local artists. At the same time we are quite worried about the pandemic's "casualties" in the culture sector, which for the most part means the NGOs. However, we remain optimistic, that this will not lead to an unhealthy competition, resulting in commercial initiatives severely outnumbering those that will be available to the public for free.

One thing is certain: well financed medical care is and should remain the basis of any developed country. And the same also holds true for culture. After all, art and medicine is what makes humanity special. When Winston Churchill was asked to reduce culture funding during World War II, he asked a very simple question: *"So what will we be fighting for?"*

Vladimír Rukavina, Barbara Švrljuga Hergovich, Marko Brumen

zespół reprezentujący **Narodni Dom Maribor** – instytucję, która pozostała na kulturalnej mapie miasta po obchodach tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w Mariborze w 2012 roku (podobnie jak Strefa Kultury Wrocław po ESK Wrocław 2016). Są aktywnym członkiem nieformalnej sieci byłych, obecnych i przyszłych ESK (tzw. „rodziny ESK”).

team representing the **Narodni Dom Maribor**, an institution that has retained its cultural importance after the Maribor 2012 European Capital of Culture election (similar to how Culture Zone Wrocław was created due to the Wrocław 2016 European Capital of Culture election). The team is an active member of an informal association of representatives from the previous and future European Capitals of Culture.

Kultura jest jednym z filarów naszego wspólnego życia, a ludzie kultury wnoszą znaczący wkład w życie społeczne: wykorzystują potencjał naszej różnorodności; postrzegają wyzwania społeczne nie jako bariery, lecz jako katalizatory poznania i porozumienia; dzięki ich pracy wspólnie cieszymy się, zachwycamy i dyskutujemy. Pandemia koronawirusa uświadomiła społeczeństwu tę rolę jeszcze bardziej.

Jednocześnie czujemy pewien rodzaj zawstyżenia wobec uprzywilejowanej sytuacji, w której znajdujemy się tutaj w Niemczech (rząd federalny i rządy landowe wspierają w sposób niebiurokratyczny i wręcz natychmiastowy nie tylko duże firmy, ale i freelancerów). Kiedy słyszymy np. o setkach tysięcy hinduskich robotników, którzy stracili nie tylko pracę, ale i swoje miejsca zamieszkania z powodu lockdownu, bardzo trudno odnaleźć spokój i opanowanie.

Bez wiary w sens naszej pracy sytuacja ta byłaby przygniatająca, jednak świadomość, że nasze projekty budują dialog ponad granicami, nie tylko nam pomaga, ale pozwala zachować entuzjazm. Miejmy nadzieję, że uda nam się docenić przywilej otwartych granic i sprawić, byśmy korzystali z możliwości, jakie niesie ze sobą współpraca transgraniczna. Uzbiera nas to w siłę, by w ten sposób nie skapitulować wewnętrznie w obliczu wielu niesprawiedliwości i nierówności na świecie. Miejmy nadzieję, że obecny rozwój wypadków – dla wielu jakże bolesny – uświadomi nam, że im więcej wspólnej Europy, tym lepiej i bezpieczniej.

W przyszłość patrzymy z optymizmem. Czas izolacji, pracy z domu i życia online pokazuje nam bardzo wyraźnie siłę bezpośredniego kontaktu. Jeszcze przed kryzysem social media były ważnym aspektem codziennego życia wielu ludzi – teraz, gdy nasze relacje zostały do tej materii zredukowane, zdajemy sobie sprawę, że nic nie zastąpi spotkania twarzą w twarz. W świecie, który jest w ciągłym biegu, pojawiają się pytania o to, jakie miejsce chcemy w nim zająć i jaką chcemy odegrać w nim rolę, ale teraz już nie tak łatwo uciec nam od odpowiedzi. Oczywiście wielu z nas boryka się z egzystencjalnymi problemami, z lękiem, ale i na tej płaszczyźnie doświadczamy czegoś, co dodaje nam odwagi. Solidarności. Ludzie łączą siły, nie tylko mając na uwadze własne „ja”, ale i swoich kolegów czy inne – dotąd niezauważalne – grupy zawodowe.

fol. Ksenia Les

Culture is one of the pillars of our life. People involved in culture have a significant impact on the society: they leverage the potential of our diversity; they see social challenges not as obstacles, but as catalysts for learning and understanding; thanks to their efforts we can find joy, happiness and dialogue together. The coronavirus pandemic has made their role even more apparent to the society.

At the same time, we also feel a little ashamed due to the privileges we enjoy here in Germany. Federal and local governments provide non-bureaucratic and nearly immediate support – not only for large companies, but freelancers as well. Hearing about hundreds of thousands of Indian workers, who lost their jobs and homes due to the lockdown is very difficult.

The situation we find ourselves in would be overwhelming, if we didn't believe, that our efforts are meaningful. Knowing, that our projects help facilitate dialogue that transcends borders is not only helpful, but rather fuels our enthusiasm. Hopefully we will all appreciate the benefits of open borders and will make the best of the opportunities, that the cross-border cooperation brings. This gives us strength, so we won't capitulate in our global fight against injustice and inequality. We're hopeful, that the current circumstances – very difficult for many people – will make it clear, that a united Europe is stronger and safer.

We look to the future with optimism. The period of isolation, working from home, and doing everything online has shown us the importance of personal contact. Even before the current crisis social media were an important aspect of many people's lives. Now, that our relations have been for the most part reduced to such means, we've realised, that being able to talk to someone face to face is irreplaceable. Sure, many of us are struggling with existential problems and anxiety. But there is something that gives us all courage. Solidarity.

Ewa Stróczyńska-Wille, Natalie Wasserman, Oliver Spatz

zespół realizatorski **Pociągu do Kultury Berlin-Wrocław**, który łączy oba miasta od 2016 roku, proponując podróżującym ciekawy program kulturalny na pokładzie pociągu. Od 2018 roku Strefa Kultury Wrocław wraz z Pociągiem do Kultury organizuje Forum Kultury, czyli spotkania artystów z Wrocławia i Berlina, połączone z wizytami studyjnymi w obu miastach.

creative team of **Kulturzug Berlin-Wrocław** [eng. Culture Train Berlin-Wrocław] initiative, a train connection established between the two cities in 2016, where the passengers can participate in various culture events on board. Since 2018 Culture Zone Wrocław and the Culture Train together organise the Culture Forum – meetings of artists from Wrocław and Berlin and their study trips to both cities.

fol. Tatiana Takáčová

Petra Housková

koordynatorka programu **K.A.I.R. Košice Artist in Residence** na Słowacji. K.A.I.R. i AIR Wro organizują regularnie wymiany rezydencyjne dla artystów reprezentujących różne dziedziny sztuki.

project manager of the **K.A.I.R. Košice Artist in Residence** programme in Slovakia. K.A.I.R. and AIR Wro regularly organise exchange programs for artists in different fields.

Słowacja jest świeżo po wyborach parlamentarnych. To, na jakie wsparcie możemy liczyć od Ministerstwa Kultury, stoi pod wielkim znakiem zapytania. Istnieje jedna inicjatywa, która poprzez kwestionariusz zbiera dane od organizacji, instytucji i osób z sektora kultury. Raport zostanie przedstawiony ministerstwu, które powinno dołożyć wszelkich starań, aby znaleźć odpowiednie rozwiązania. Jak będą wyglądały? Nikt jeszcze nie wie. Z drugiej strony wiele projektów na Słowacji jest wspieranych przez Słowacką Radę Sztuki, która już ogłosiła nowe wytyczne dla beneficjentów dotacji. Powinny one złagodzić wpływ obecnej sytuacji.

Przyszłość kultury zależy od tego, kiedy dokładnie niebezpieczeństwo minie. Im dłużej pozostajemy w tym stanie, tym bardziej niszczyielskich konsekwencji możemy się spodziewać. Z drugiej strony – starając się pozostać pozytywną – jestem prawie pewna, że wiele inicjatyw kulturalnych i artystów dostosuje się do nowych okoliczności, co zaowocuje wyjątkowymi i innowacyjnymi projektami.

Mam jednak kilka obaw związanych z niestabilnością gospodarczą, kwestiami politycznymi, społecznymi i środowiskowymi. Liczę na zasadniczą zmianę społeczeństwa, zamiast pesymistycznego poglądu na kryzys pogarszający jeszcze bardziej zły stan rzeczy. Chciałabym zobaczyć solidarność i odpowiedzialne decyzje, które przyczynią się również do walki z łagodzeniem skutków globalnego ocieplenia.

A parliamentary election was recently held in Slovakia. The scope of support from the Ministry of Culture is anyone's guess. There's one initiative in progress: a survey, where we to collect information from organisations, institutions and people working in culture. The results will be forwarded to the ministry, which should then take all measures necessary to resolve the reported issues. What will those measures be? Nobody knows as of yet. On the other hand there are many projects in Slovakia that have the support of the Slovakia's Council of Culture, which has already provided new guidelines for grant beneficiaries. These should help somewhat alleviate the current situation.

The future of culture depends on when the threat of coronavirus will be over. The longer the situation stays as is, the more damaging its consequences will be. That said – looking on the bright side – I am almost certain, that many cultural initiatives and artists will adapt to the circumstances we find ourselves in, resulting in extraordinary and innovative projects.

I have several concerns regarding economic instability, as well as political, social and environmental issues. I am hoping for a fundamental social change – pessimism only makes matters worse. I would like to see more solidarity and conscious decision-making that leads to combating the impact of global warming.

Przez świat przechodzi teraz wielka burza. Oczywiście jest, że dramatyczne zmiany wpłyną na wszystkie dziedziny naszego życia: od geopolityki, stosunków międzynarodowych po relacje międzyludzkie. Istnieje ryzyko rozpadu związków państwowych; epidemia stała się wielkim wyzwaniem dla liberalnej demokracji w Europie i najsilniejszych gospodarek świata. W tych warunkach prawdopodobna jest globalna redystrybucja zasobów, zmieni się sposób postrzegania bezpieczeństwa, pojawią się nowe zawody, wzrośnie liczba usług w Internecie... Wstrzymanie gospodarki ma jednak korzystny wpływ na przyrodę, na światowy ekosystem, a ludzkość ma szansę na przemysłenie globalnych działań.

Podstawą wszystkich procesów cywilizacyjnych jest kultura. Rozwój ludzkości przybiera formę licznych – niemal ciągłych – kryzysów, błędów i wędrówek. Kultura oferująca człowiekowi i światu nowe pomysły, znaczenia i paradygmaty, pomoże przetrwać zagrożenie, ale świat nie będzie wyglądał już tak jak kiedyś, więc i przyszłość kultury jest nieokreślona.

Ukraina to kraj o słabej gospodarce, który toczy wojnę od 6 lat i tym samym ma znacznie mniejsze możliwości oferowania programów wsparcia finansowego dla kultury i instytucji. Niezależni gracze tacy jak Niemcy, USA, Francja i inni mogą je natomiast przyznawać. Jednocześnie trudno jest protestować i krytykować rząd w trybie kwarantanny, ale ostatnio odbyły się pierwsze internetowe wiece o wsparcie kultury, co jest w jakiś sposób budujące.

Chciałabym, żeby świat wyciągnął wnioski z tej lekcji. Apeluję do nas-ludzi: nie traćmy zdolności krytycznego myślenia i pomagania innym.

A terrible storm is raging right now around the world. It is clear, that major changes will affect all aspects of our lives: from geopolitics, to international landscape, to interpersonal relationships. There is a risk, that international relations will fall apart. The epidemic has become a significant challenge to Europe's liberal democracy and the world's strongest economies. In such circumstances, a global resource redistribution is likely. Security measures will change, new professions will emerge, and more services will be available online. Slower economy will have a positive impact on the environment. It's an opportunity to re-think humanity's actions on a global scale.

Culture is the basis of all civilization processes. Mankind's development is an almost continuous series of challenges, mistakes and pursuits. Culture provides new concepts, meaning and paradigms to help people endure. And as it reshapes the world, it makes its own future unpredictable.

Ukraine is a country with a weak economy. It's been ravaged by war for 6 years now. As a result it has far less opportunity for financial support programmes for its culture initiatives and institutions. Other countries, such as Germany, USA, and France, are immediately eligible for such aid. It is quite difficult to protest and criticize the government while there's a quarantine in effect. However, recently first rallies for support of culture were held online, which is encouraging.

I wish that the whole world learns from this. I urge all of us – people: we must never forfeit our ability to think for ourselves and help others.

phot. Yaroslav Nepyk

Yuliia Khomchyn

dyrektorka **Institutu Strategii Kultury we Lwowie**, który Strefa Kultury Wrocław wspiera w przygotowaniach do starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. Od 2017 roku wraz z Instytutem Strategii Kultury organizowany jest cykl szkoleń i warsztatów sieciujących „LWOWRO” dla wrocławskich i lwowskich managerów kultury.

director of the **Culture Strategy Institute in Lviv**, which is supported by Culture Zone Wrocław in their efforts to win the European Capital of Culture elections. Since 2017, in partnership with the Culture Strategy Institute, a series of networking seminars and workshops (the LWOWRO project) for culture managers from Wrocław and Lviv have been held.

Europejska Fundacja Kultury zmieniła cały swój harmonogram na rok 2020. Dla pracy fundacji działającej w kontekście granic europejskich – które są obecnie zamknięte – i mającej na celu spotkanie ludzi, którzy doświadczają, wyobrażają sobie i widzą Europę jako otwartą i publiczną przestrzeń dla wszystkich, kryzys ten ma poważne konsekwencje. Stawia także przed nami fundamentalne pytania dotyczące rzeczywistej wartości historycznych osiągnięć, naszej roli i tego, w jaki sposób musimy skoncentrować przyszłe wysiłki jako jedynej kulturalnej instytucji z misją ogólnoeuropejską.

Jesteśmy w stanie przez jakiś czas realizować program z naszymi partnerami online, ale mamy nadzieję, że pewnego dnia Europejczycy znów będą mogli podróżować i doświadczać siebie nawzajem na nowo, co docenimy bardziej niż kiedykolwiek wcześniej. Ale będzie to także pozostałość po zdroworozsądkowym poczuciu przynależności do Europy, naszego europejskiego „sentymencie” (jak to nazywali ojcowie założyciele ECF) i naszej kultury wzajemnego wspierania się i solidarności w odróżnieniu od kierowania się najpierw interesami narodowymi. Właśnie dlatego przenieśliśmy większość naszych środków na 2020 r. do nowego Funduszu Kultury Solidarności (Culture of Solidarity Fund).

Jest zbyt wcześnie, aby powiedzieć, jaki będzie skutek wszystkich zmian na nasze środowisko pracy, życie, Europę, a przede wszystkim na cały świat. Jako artyści, pracownicy sektora kultury i instytucje powinniśmy uważać na zbyt szybkie, przedwczesne działania i wyciąganie pochopnych wniosków. W obliczu tyłu indywidualnych tragedii i dramatów, które rozgryają się tutaj i w innych miejscach na świecie, naszą rolą jest spowolnienie, słuchanie, krytyczna obserwacja, rozumienie i upowszechnianie historii o tym, co tak naprawdę się dzieje i jakie to ma znaczenie dla ludzi na całym świecie.

European Cultural Foundation changed its whole programming for 2020. The foundation supports many initiatives crossing Europeans borders – which are currently closed. ECF's goal is to facilitate collaboration of people, to experience, imagine, and see Europe as a public space open to everyone. Needless to say, the current crisis has had a significant impact on its operations. The current situation also raises fundamental questions about the value of ECF's historical achievements and what to focus on as the only purely cultural foundation with a pan-European mission.

For the time being we can participate in meetings with our partners online. However we remain hopeful, that one day soon Europeans will once again be able to travel, experience different cultures, and appreciate them even more than before. These new times also show us the need for a stronger sense of belonging to Europe, a European 'sentiment' (a term used by the founders of ECF), and that we need a culture of nationalist interests.

It's too early to determine the exact impact of these changes on our work, lives, Europe as a whole – and more importantly the world itself. As artists, and people working for cultural institutions and organisations, we should be wary of premature decisions and hasty conclusions. Considering, that so many individual tragedies and dramas that are happening here and in other parts of the world, our role should be to slow down, listen, critically observe, understand and share stories about what is really going on and how it affects the people and communities around the globe.

phot. Agnes Preslmaier

Philipp Dietachmair

kierownik programowy **Europejskiej Fundacji Kultury (ECF) w Amsterdamie**, będącej jednym z organizatorów projektu Tandem Ukraine, w którym bierze udział Strefa Kultury Wrocław, tworząc „tandem” wraz z Insha Osvita (Ivano-Frankivsk, Ukraina), Naš most Zenica (Zenica, Bośnia i Hercegowina) oraz Kino Usmev (Koszyce, Słowacja).

Head of Programmes at the **European Cultural Foundation (ECF) in Amsterdam**, which is a co-organiser of the Tandem Ukraine project. Culture Zone Wrocław participates "in tandem" with Insha Osvita (Ivano-Frankivsk, Ukraine), Naš most Zenica (Zenica, Bosnia and Herzegovina) and Kino Usmev (Košice, Slovakia) institutions.

To tylko fragmenty wypowiedzi wybranych reprezentantów środowisk kulturalnych z innych miast. Pełny materiał znajdziecie na stronie **działań międzynarodowych SKW**.

These are just fragments of what the cultural representatives of other cities had to say. You can find the complete content on the webpage describing international activities of **Culture Zone Wrocław**.